

Asia: VN/34526/2022

Lausuntopyyntö luonnokseksi ympäristöministeriön asetukseksi rakentamisen suunnitelmamallien ja viranomaiskatselmusten sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne asetusluonnoksen pykälistä 4, 5, 7 ja 8 sekä liitteistä 1 ja 2.

5 §:

Koneluettavien tietojen toimitusmuoto jää asetusluonnoksesta epäselväksi. Rakennusvalvonta pitää tärkeänä, että koneluettaville tiedoille on olemassa vakiomuotoinen pohja, johon hankkeeseen ryhtyvä voi tiedot täyttää, ja josta tiedot voidaan oikeassa muodossa siirtää tarvittaviin järjestelmiin. Yksiselitteinen tapa olisi myös se, että lupajärjestelmissä olisi kentät, joista koneluettavat tiedot muodostetaan, jotta tiedot tulisi pakotetusti samassa muodossa.

7 §:

Rakennuspaikan tietomalli asetusluonnoksessa on vaatimuksena uusi, eikä sellaista ole laissa määritely. Rakennuspaikasta tehtävä tietomalli toisi hankkeen osapuolille huomattavasti lisää velvoitteita, joka voi tarkoittaa myös hankkeen laajuuteen nähden kohtuuttomia kustannusvaikutuksia. Rakennuspaikasta laadittavaa tietomallia varten tarvitaan tarkkaa kolmiulotteista mittaustietoa, jota ei ole valmiina olemassa. Etenkään pienemmillä kunnilla ei ole resurssien ja kustannusten takia mahdollisuutta ylläpitää kolmiulotteista kuntamallia, josta hankkeeseen ryhtyvä saisi rakennuspaikan tietomallia varten tarvittavia lähtötietoja. Vastaavasti hankkeeseen ryhtyvälle kyseisten lähtötietojen hankkiminen voi esimerkiksi pientalohankkeessa aiheuttaa tarpeettoman suuria lisäkustannuksia. Rakennuspaikan tietomallilta vaaditut tiedot vaativat kolmiulotteiseen muotoon tuotettuna moninkertaisen työn ja tarkemmat lähtötiedot verrattuna aiempaan käytäntöön, jossa sisältö kuvataan asemapiirroksessa kaksiulotteisesti. Pykälän säännöksen vaikutuksia hankkeiden osapuolille ei ole selvitetty.

Liitteet 1 ja 2:

Asetusluonnoksesta jää epäselväksi, onko liitteisiin listatut tiedot kaikilta osin pakollisia täyttää, vai arvioiko rakennusvalvontaviranomainen, onko tiedot riittävät. Tietomallin ja koneluettavien tietojen tietosisältöön on osa merkinnällä "x" tarkoittaen, että ne täytetään, jos sellainen on rakennuskohteessa. Jos muut kohdat on tulkittava pakollisiksi, listaus on osin puutteellinen. Pakollisena tietona olisi näin ollen esimerkiksi pysyvä rakennustunnus, joka tyyppillisesti muodostetaan rakennukselle vasta lupakäsittelyn yhteydessä. Uudelle rakennuskohteelle sitä ei voida lupahakemuksen liitetietoihin sisällyttää. Listassa on lisäksi esimerkiksi huoneistotietoja koskevia sisältöjä, joita ei tulisi edellyttää pakolliseksi, koska kaikissa rakennuskohteissa ei ole huoneistoa. Listausta olisi syytä tarkentaa siten, että siihen olisi merkittynä, mitkä tiedot ovat pakollisia kaikissa rakennuskohteissa ja rakentamistoimenpiteissä. Vaihtoehtoisesti tulisi erikseen määritellä, mitä tyhjiin kohtiin täytetään. Asetusluonnoksesta ja liitteistä ei selviä myöskään, missä muodossa tietosisällöt on hyväksyttävästi täytetty.

Huomionne asetusluonnoksen pykälistä 5 ja 6.

-

Huomionne asetusluonnoksen pykälistä 9 ja 10 sekä liitteistä 3 ja 4.

Liitteet 3 ja 4:

Erytysuunnitelman tietomallin ja koneluettavien tietojen osalta jää pakolliset tiedot, tietojen riittävyys ja hyväksyttävä muoto jää epäselväksi vastaavasti kuin liitteiden 1 ja 2 osalta.

Huomionne pykälistä 13 ja 14.

-

Tulisiko asetuksessa säätää rakennusten geometriasta tarkemmin?

-

Muut huomionne asetusluonnoksen pykälistä.

2 §:

Koneluettavan muodon määritelmä jää asetusluonnoksen perusteella epäselväksi. Pykälään on lisätty koneluettavan muodon määritelmä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetusta laista. Konkreettisesti tästä ei selviä, mikä tietomuoto on hyväksyttävä. Rakennusvalvonta tai hankkeeseen ryhtyvä ei pysty annetun määritelmän perusteella arvioimaan, täyttääkö lupahakemuksen liitteeksi lisätyt koneluettavat tiedot vaatimuksen siitä, että ohjelmat ja ohjelmistot pystyvät helposti tunnistamaan ja yksilöimään tietoja. Erytisessä huomiona mainitaan, että ohjelmia ja ohjelmistoja, joiden pitää osata lukea kyseisiä tietoja, ei ole asetusluonnoksessa yksilöity. Lisäksi on mahdoton arvioida, olisiko tiedon lukeminen ohjelmalle helppoa vai vaikeaa. Perustelumustio sisältää joitain esimerkkejä, joita pidettäisiin tai ei pidettäisi koneluettavana muotona, mutta hyväksyttävä tiedostomuoto ja tiedoston sisältämien tietojen muoto tulisivat olla selkeästi yksilöidyt. Tietosisältöjen liittäminen tulisi vakioida valtakunnallisesti käytössä olevaan pohjaan ja/tai lupajärjestelmiin.

Rakennuksen ydintiedot

Onko listassa listattu riittävästi viranomaisten tarvitsemia tietoja?

En osaa sanoa

Onko liitteistä tai asetuksen pykälistä jäänyt pois keskeinen viranomaisissa tarvittava tieto? Onko liitteistä tai asetuksen pykälistä jäänyt pois keskeinen viranomaisissa tarvittava tieto?

En osaa sanoa

Mikäli vastasitte edelliseen kyllä, kertokaa mikä tieto puuttuu sekä miksi ja mihin sitä tarvitaan? Jättäkää vastaus tyhjäksi mikäli ette vastanneet kyllä.

-

Asetusluonnoksessa on ehdotettu, että IFC-muotoisen tiedoston vähimmäisversio olisi 4.3. Huomionne IFC:n versiosta.

-

Tulisiko jostain tietomallin osasta, rakenteesta tai tiedosta olla tarkempaa sääntelyä tai ohjeistusta?

-

Muut huomiot

Huomionne asetuksen perustelumuistiosta.

Perustelumuistiosta on mainittu, että "nykyisin rakennuksia suunnitellaan yleisesti tietomallimuotoisesti eli mallintamalla niitä kolmiulotteisesti ja

määrittelemällä mallin rakennusosille hankinnoissa ja rakentamisessa tarvittavat ominaisuudet ja tiedot". Asetusluonnos on tehty pääosin tästä näkökulmasta, eikä riittävästi ole huomioitu sitä, että valtaosa pienemmistä hankkeista, kuten pientalot ja niitäkin pienemmät on tähän asti tehty ilman tietomallimuotoista suunnittelua. Koneluettavassa muodossa toimitettavat tiedot tulevat todennäköisesti olemaan pienissä hankkeissa ensisijainen toimitustapa. Erityisen tärkeää on, että vaatimukset ja käytännöt ovat valtakunnallisesti mahdollisimman vakioituja, jotta rakennusvalvonnalle ja hankkeeseen ryhtyvälle on yksiselitteistä, miten koneluettavat muodot käytännössä toimitetaan.

Muut mahdolliset huomionne.

Tietomallimuotoinen suunnittelu lisää huomattavasti pienien hankkeiden, joita pienessä kunnassa on myös suhteellisesti enemmän, vaatimuksia ja kustannuksia. Toisaalta suurempien rakennushankkeiden suunnittelussa on laajemmin jo ollut käytössä tietomallit, joissa nyt tarvitaan huomattavasti aiempaa tarkempaa sisältöä tietojen osalta ja uusien käytäntöjen opettelua.

Seppälä Olli
Vesilahden kunta - Rakennusvalvonta